

ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΔΙΑ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ

«Τί κοπιᾷσεις ἀδίκως; Τρέχεις μέσα, ἔξω, ἀναβαίνεις δάση καὶ βουνὰ καὶ διέρχεσαι πεδιάδας καὶ κοιλάδας, καταβαίνεις σκαλοπάτια ἄπειρα καταφρονημένος, κουράζεις τὰ πόδια σου, σπάζεις τὸ στήθος σου, ἀγρυπνεῖς, ποτακεφαλᾷς διὰ τὰ κάμης τὸ καλόν, διὰ τὰ φανῆς χρήσιμος εἰς τὸν ἕνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον. Δὲν βαρύνεσαι; Πολὺ ποῦ θὰ σοῦ τὸ γνωρίσουν! Πολὺ ποῦ θὰ εἰποῦν τὸ «εὐχαριστῶ»! Θὰ σ' ἀφήσουν νὰ πεθάνῃς στὴ ψάθα! Δὲν βλέπεις τὸν ἄλφα; Τί δὲν ἔκαμε; Καὶ ἐν τούτοις τὸν περιεφρόνησαν καὶ τὸν κατεδίωξαν. Ἔνας Χριστὸς δὲν ἠὲ χαρίστηκε τὸν κόσμον, Μοῦντζωγέ τους βλους! Κέτταζε τὴν ἡσυχίαν σου, προσπάθημε νὰ ἐξασφαλίσῃς τὸ μέλλον σου. Εἰ δὲ μή, ἂν περιμένῃς, νὰ σὲ βοηθήσουν ἄλλοι εἰς τὰ γηρατεῖα σου, ἀλλοίμονον!»

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ὅμοια παράπονα «μὲ γνωστοὶ περισσῇ» ἀκοῦει τις συχνότατα κατὰ ἀνθρώπων ἐνεργηθέντων καὶ μὴ ἀναγνωρισάντων τὰς ἐνεργεσίας των. Δὲν εἶνε σπάνιον μάλιστα ν' ἀκούῃ τις πλαγίως μομφὴν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὡς μὴ ἀμείβοντος ἀμέσως τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὸ βάθος τῶν λόγων πολλῶν συμβαίνει πολυτάκως νὰ εἶνε κεκρυμμένη καὶ τις δυσπιστία ἀκόμη περὶ τοῦ ὅτι ὑπάρχει πρᾶγμα ἀνταπόδοσις καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ἀκόμη ζωῇ.

Πολλοὶ μάλιστα—καὶ αὐτὸ εἶνε ἀκόμη λυπηρότερον—ἀποτρέπουν τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῶν ἀγαθοεργῶν καὶ οἱ ἴδιοι δὲ ἀπέχουσι αὐτῶν, διότι δὲν βλέπουν ἀρκετὴν ἐνγλωμοσμένην εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ὑπάρξεως ὅσας διήποτε ἀνταποδόσεως εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, θέτοντες ἴσως ἐν ἀμφιβολίᾳ καὶ αὐτὴν τάνησιν τὴν ὑπαρξίν ἐν γένει.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΠΡΩΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΑΘΗΝΑΙ
ΘΗΣΕΩΣ 12· ΤΗΛΕΦ. 20-375

ὑποθέσεις δικαστικά, διοικητικά καὶ φορολογικά
Εἰδικότης εἰς ὑποθέσεις ἀρμοδιότητος Ὑπ. Παιδείας
Ἀναλαμβάνει τὴν υπεράσπισιν τῶν κ. κ. ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἐνώπιον τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐν γένει σοβαρὰς ὑποθέσεις ἀρμοδιότητος Ὑπουργείου Παιδείας, ὡς καὶ τὴν ταχέως διεκπεραιῶσιν συνταξιοδοτικῶν ὑποθέσεων, Ταμείου Προνοίας, Μετοχικοῦ Ταμείου κλπ.

Ζητοῦσι πάντοτε ἀπόδοσιν τοῦ ἀγαθοῦ ὅπερ ἐπραξαν οἱ τοιοῦτοι. Ἡ ἀμοιβή, ἣτις ὑπάρχει ἐν αὐτῇ τῇ ἀγαθοεργίᾳ, ἐν αὐτῇ τῇ ἐκτελέσει τῆς ἀρετῆς εἶναι διὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἄγνωστος. Ἡ ὕψις τὴν ὁποίαν ἀνακτᾷ ὁ ἐνεργηθεὶς ἀσθενής, τὸ ῥόδιον χρῶμα τὸ ὁποῖον ἀποκατέστη εἰς τὰς παρειάς του, ἡ ὅλη ζωηρότης καὶ χαρὰ ἡ ὁποία λάμπει εἰς τὸ πρόσωπόν του, δὲν εἶνε διὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ἀρκοῦσα ἀμοιβή τῶν περιποιήσεων, τῆς τροφῆς ἢ τῶν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα διέδσαν οὗτοι διὰ τὰ ἐπέλθῃ τὸ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα. Οἱ ἄνθρωποι ζητοῦν διαρκῶς ἀμοιβήν, ἀνταπόδοσιν τῆς γενομένης ἐνεργείας διὰ τὰ μένουν εὐχαριστημένοι.

Ἀλλ' ἐὰν ἀγαπᾷτε ἐκείνους οἱ ὁποῖοι σὰς ἀγαποῦν, ἐρωτᾷ ὁ Κύριος, εἰς τί συνίσταται τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον κάμνετε. Καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀγαποῦν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τοὺς ἀγαποῦν. Καὶ ἐὰν κάμνετε καλὸν εἰς ἐκείνους ποῦ σὰς κάμνουν καλόν, ποία ἔστιν ἡ χάρις ἔστι; Καὶ ἐὰν δανείζετε εἰς ἐκείνους ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἔχετε ἐλλπίδα νὰ ἐπιτύχητέ τι, ποία εἶναι ἡ χάρις σας; Καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ δανείζουν εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς διὰ ν' ἀπολαύσουν τὰ ἴδια. Σὺς παρακαλᾷ ν' ἀγαπᾷτε τοὺς ἐχθροὺς σας καὶ νὰ κάμνετε τὸ καλὸν μὴ περιμένοντες τίποτε. Τότε θὰ εἶνε ὁ μισθός σας πολλὸς καὶ θὰ γίνετε υἱοὶ τοῦ Θεοῦ (θὰ ὁμοιάσετε Αὐτόν), διότι Ἐκεῖνος εἶνε καλὸς καὶ διὰ τοὺς ἀχαρίστους καὶ διὰ τοὺς κακοὺς διότι ἐκεῖνος ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του καὶ διὰ τοὺς ἀδίκους.

Ἀλλ' ἡ φράσις «ἔσται ὁ μισθός ὑμῶν πολλὸς» δὲν φαίνεται ἀκριβῶς ἐνισχύουσα τὰς τοιαύτας ἀξιώσεις τῶν ἐνεργητούντων περὶ μελλούσης ἀμοιβῆς; Ποσῶς! Αἱ τοιαῦται ἀξιώσεις ταπεινοῦσι καὶ ἐπομβρίζουσι τὴν ἀξίαν τῆς ἀγαθοεργίας.

Ἐὰν ὁ Κύριος, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς σκληροτραχέλους Ἰουδαίους καὶ παρέχων αὐτοῖς γάλα ἀντὶ τροφῆς στερεᾶς ἢ μεταχειριζόμενος τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν, ἐχρησιμοποιοῖ τοιαύτας ἐκφράσεις, δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν αὐτὰς κατὰ γράμμα. Τὸ καλὸν πρέπει νὰ γίνεται ἀπλῶς καὶ μόνον ὅχι διότι ἐπιφέρει ἄλλο, καὶ μεγαλύτερον μάλιστα, ὄφελος εἰς τὸν πράττοντα. Ὅχι! Νὰ πράττῃ τις τὸ ἀγαθόν, διὰ τὰ περιμένη ἀμοιβήν, ἔστω καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, εἶναι ἐν εἶδος ἐμπορίον ἢ μιᾶς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως. Καταβάλλων ὀλίγον τι σχετικῶς, ἐλπίζει νὰ κερδίσῃ πλείονα ἢ νὰ λάβῃ περισσότερα.

(2) Δὲν συνίσταται τὸ ἀγαθὸν ἐν γένει

Ὁ Θεὸς βεβαίως, ὡς δίκαιος, θ' ἀποδώσῃ ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὡς θὰ τιμωρήσῃ τοὺς κακοὺς, θ' ἀνταμείψῃ τοὺς καλοὺς. Ἀλλὰ οὐδέποτε ἡμεῖς, πράττοντες τὸ ἀγαθόν, πρέπει νὰ σκεπτόμεθα περὶ τούτου, ὥπως οὐδέποτε, προσευχόμενοι, πρέπει νὰ κανχώμεθα, ὡς ὁ Φαρισαῖος, ὅτι ἐτηρήσαμεν αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἀπέχουμεν τότε, ἀπλῶς καὶ μόνον ἐνεκα τῆς σκέψεως ταύτης, τὸν μισθὸν ἡμῶν.

Ὅταν ἡ μήτηρ ἀγρυπνῇ, διὰ νὰ θηλάσῃ καὶ περικυβηθῇ τὸ τέκνον τῆς, ὅταν ὀπλίζεται μὲ ἰσχὴν ἐπερβαίνουσιν καὶ αὐτὴν τὴν ἀνδρικήν δύναμιν, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτὸ κατὰ παντὸς κινδύνον, σκέπτεται ἀράγῃ ποτε ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἴσα ἀπὸ τὰ τέκνα τῆς ἀργότερον; Μήπως εἰς τὴν πτωχικήν τῆς καλύβην ταλαιπωρουμένη, μήπως εἰς τὴν πενιχράν τῆς κλίνην ἀγρυπνῶς κατακειμένη ἐπολογίζει τὴν ἀξίαν τοῦ γάλακτος τῆς, τὸ ποσὸν τοῦ ἡμερομισθίου τῆς καὶ περιμένει τὴν κατάλληλον ἐποχὴν, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ἀπὸ τὰ τέκνα τῆς; Βεβαίως ὄχι. Ἡ μήτηρ πράττει ὅ,τι πράττει ὅπως συναισθάνεται βαθύτατα ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸ καθήκον τῆς. Ἀρκεῖ εἰς αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴ ὅτι βλέπει τὸ τέκνον τῆς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ὅτι θλίβει αὐτὸ εἰς τοὺς βραχίονάς τῆς, ὅτι μειδιᾷ τούτῳ καὶ ἐκφορίζει τὴν χαρὰν του διὰ τὴν ἐδεξίαν του.

Εἶπε αὐτόδηλον ὅτι τέκνον μὴ ἐκφράζον διὰ τῶν ἔργων τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν μητέρα του εἶνε ἀξιοκατάκριτον. Τί λέγω; Εἶπε ὁ Θεὸς, εἶπε τέρας ἀποφύλιον. Ἀνστηχὺς δὲ ὑπάκουον ὄχι ὀλίγα τοιαῦτα τέρατα. Ἀλλὰ πρέπει διὰ τούτου αἱ μητέρες ν' ἀρχίσουν χαλαρώνουσαι τὰς περιποιήσεις των, προσφυλάσσουσαι τὴν ὑγίαν των, διὰ νὰ μὴ φθείρουν αὐτὴν, ἀφοῦ δὲν εἶνε βέβαιαι περὶ ἀμοιβῆς; Θὰ ἦσαν τότε αὗται μνηστῆρες χειρότερα τέρατα. Ὅποιαν ὄψιν θὰ εἶχε τότε ὁ ἦδη ὑπὸ πολλὰς ἐπὶ οὐφεις ἀπαίσιος κόσμος, ἐὰν καὶ αἱ μητέρες παρημέλουν τὰ καθήκοντά των!

Ἡ μητρικὴ στοργὴ εἶνε ἴσως τὸ εὐγενέστατον τῶν συναισθημάτων εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἂν οὐδὲν ἄλλο ἐπῆρχεν ὥραϊον, οὐδὲν ἄλλο εὐγενὲς εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, θὰ ἦρκει ἡ ὑπαρξὶς τῆς μητρικῆς φιλοστοργίας, διὰ νὰ καλύψῃ τὸ πλῆθος τῶν κηλίδων, αἱ ὁποῖαι καλύπτονται τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καὶ ἡ ὥραιότης δὲ ἀκριβῶς τοῦ αἰσθήματος αὐτοῦ συνίσταται εἰς τὸ ἀνιδιοτελές, εἰς τὸ πλήρες αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυοῖας μεγαλῶν αὐτοῦ.

Ἀλλὰ μήπως, ὅταν ἀπολαμβάνῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οἰανδήποτε ἡδονήν, περιμένει τι, ἀφοῦ ἐδοκίμασεν ἐκεῖνο ὑπερ ἐπεθύμει; Ἡ ἐνάσκησις

τῆς ἀρετῆς παρέχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀμοιβήν εἰς τὸν ἀσκούντα αὐτήν. Εἰς ποιητῆς, εἰς ζωγράφους, εἰς μουσικούς, εἰς γλύπτες, ὅταν παραγάγῃ τὸ καλλιτέχνημά του καὶ τὸ βλέπῃ τέλειον, ὅταν βλέπῃ εἰς αὐτὸ ἐνσαρκωμένα τὰ ἰδανικά του, αἰσθάνεται τότε τὴν μεγαλυντέραν τὴν ἀμοιβήν. Ἡ ἑλικὴ ἀμοιβὴ ἢ ὁποῖα τὸν περιμένει εἶνε πολλὴ δευτερεύουσα, σχεδὸν ἀσήμαντος. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ πρᾶττων τὸ ἀγαθὸν αἰσθάνεται καὶ πρέπει νὰ αἰσθάνεται, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγαθοεργίας τὴν εἰδικὴν ἐκείνην, τὴν ἄρρητον ἡδονήν, τὴν ἀνέκφραστον εὐχαρίστησιν, τὴν ἐκ τῆς ἀγαθῆς πράξεως πηγάζουσαν καὶ ὅχι νὰ περιμένῃ ἀμοιβήν εἰς τοῖτον ἢ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Γάλλος φιλέλλην, ὁ Γουσταῖος Λαφφὼν, ἀπαντῶν εἰς νεαροὺς Λεσβίους, ἐκφράσαντας τὴν εὐγνωμοσύνην των διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθήματά του, εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

Ἡ πεταλούδα δάλαμο στὸν πόνο τῆς δὲν θέλει
Ὅταν ρουφᾷ ἀχόρταχα τῶν λουλουδιῶν τὸ μέλι.
Τὸ ἀηδὸν δὲν ποθεῖ εὐδαιμονία ἄλλη
Ὅταν τοῦ δάσους ἐξυμνῇ καὶ τῆς αὐγῆς νὰ κάλλη.

Τὸ κύμα ποῦ μεσάνυχτα φιλεῖ τὸ ἀκρογιάλι
Κι ὅλο πηχύνει κι' ἔρχεται: σὺν τὴν καρδίᾳ ποῦ πάλλει
Μήπως θαρρεῖς ὅτι ζητεῖ νὰ ἐρῇ παρηγορία;
Ὅχι, μονάχα χαίρεται νὰ σὴν στὴν παραλία.
Ὅταν τὰ νέφη τῆς αὐγῆς κυκλώνουν τὸ δῶμα.
Νομίζεις ὅτι ἔρχονται νὰ τῆς ζητήσουν κάτι;
Στὴν πόρτα τῆς σὺν κόλακας ἂν ἔρχονται καὶ στέκουν
Εἰν' ἵνα τῷ χέουν χαρὰ στεφάνια νὰ τῆς πλέκουν.

Ἐκεῖνος ὅστις, εὐεργετῶν, οὐδὲν αἰσθάνεται αἰσθημα ἡδονῆς, οὐδεμίαν χαρὰν, οὐδεμίαν ἀνακούφισιν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν καταλαμβάνει τὸ «**μακάριον ἐστὶ μαῖλλον δίδόναι ἢ λαμβάνειν**», ἐκεῖνος ὅστις δὲν ζηλῶνει τοὺς μάρτυρας διὰ τὸ μαρτυρεῖν των ἀλλὰ διὰ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ὄχι διὰ τὰ πάθη των, ἀλλὰ διὰ τὰς τιμὰς των, εἶνε βεβαίως μακρὰν τοῦ τελείου χριστιανικοῦ ἰδεώδους.

Τὸ πλήρες χριστιανικὸν ἰδεῶδες εἶνε νὰ κάμῃς τὸ καλὸν ἀπλῶς διότι εἶνε καλόν, χωρὶς νὰ ἔχῃς ἐπ' ὄψει σου τιμὰς καὶ δόξας παρούσας ἢ μελλούσας, χωρὶς νὰ περιμένῃς ἀμοιβήν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἢ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ πράττειν τὸ ἀγαθὸν διὰ τὸ ἀγαθόν, αὐτὴ εἶνε ἡ πραγματικὴ καὶ ὁρῆσθ σημασία τῆς δημῶδους ἐντολῆς: «**Κάμε τὸ καλὸ καὶ οἷξ' το σὺν γιὰλῳ**».

Ὁ Περσίδης + ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ